

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ЕКОНОМІКА ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНО-
ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ**

Розробник:
Дядик Тетяна –
доцент кафедри маркетингу,
к.е.н., доцент

Назва навчальної дисципліни	Економіка праці і соціально-трудові відносини
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова дисципліна професійної підготовки
Назва структурного підрозділу	Кафедра маркетингу
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Дядик Тетяна Василівна, к.е.н., доцент Контакти: ауд. 465, навчальний корпус №4 e-mail: tetiana.diadyk@pdaa.edu.ua , тел.: 0507465072, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/dyadyk-tetyana-vasylyivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Підприємництво
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з економіки, соціології, права, охорони праці За відповідним рівнем, дисципліни, що передують вивченню «ЕП і СТВ»: «Економічна теорія», «Безпека життєдіяльності та охорона праці», «Менеджмент», «Правознавство».

Опис дисципліни

Економіка праці і соціально-трудові відносини – найбільш містка комплексна наука про працю.

Час – це гроші людського життя,

матеріал, з якого воно створене, тому центральна проблема економіки праці – прибуток від праці для підприємця та матеріальне і моральне задоволення для працівника.

Економіка праці і соціально-трудові відносини

зосереджує увагу на:

способах організації та стимулюванні ефективної діяльності працівників; стосунках людей у процесі виробництва.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти широких теоретичних, практичних знань і вмінь щодо економічних процесів у сфері праці, функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань про соціально-економічні аспекти сучасних проблем економіки праці й соціально-трудових відносин; формування практичних навичок і вмінь щодо управління працею та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері, аналізу та обґрунтування рекомендацій з удосконалення процесів праці в підприємстві (персонал, продуктивність праці, оплата праці).

Компетентності:		Програмні результати навчання:
загальні:	фахові:	
ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.	СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.	ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей. ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.
ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	СК 14. Здатність до аналізу, планування та організації підприємницької діяльності в сучасних умовах.	

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у т. ч.			усього	у т. ч.		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	8	2	2	4	7			7
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	8	2	2	4	9	2		7
Тема 3. СТВ як система	8		2	6	7			7
Тема 4. Соціальне партнерство	8		2	6	7			7
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	10	2	2	6	7			7
Тема 6. СТВ зайнятості	10	2	2	6	7			7
Тема 7. Організація і нормування праці	10	2	2	6	11	2	2	7
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	10	2	2	6	7			7
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	10	2	2	6	11	2	2	7
Тема 10. Планування праці	10	2	2	6	7			7
Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	10		2	8	7			7
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	10		2	8	7			7
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ	8			8	6			6
Індивідуальні завдання: контрольна робота для з.ф.н.	-	-	-	-	-	-	-	20
Усього годин	120	16	24	80	120	6	4	110

Оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %
ПРН 6	50
ПРН 17	50
Разом	100

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю					Разом
	виконання практичного завдання	розв'язування тестів	виконання завдання зі самостійної роботи	підготовка реферату	підготовка презентації	
ПРН 6	13	13	13	4	7	50
ПРН 17	13	13	13	4	7	50
Разом	26	26	26	8	14	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання			підготовка реферату	підготовка презентації	Разом
	Виконання практичного завдання	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи			
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	2	2	2			6
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	2	2	2			6
Тема 3. СТВ як система	2	2	2			6
Тема 4. Соціальне партнерство	2	2	2			6
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	2	2	2			6
Тема 6. СТВ відносини зайнятості	2	2	2			6
Тема 7. Організація і нормування праці	2	2	2			6
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	2	2	2			6
Тема 9. Політика доходів і ОП	2	2	2			6
Тема 10. Планування праці	2	2	2			6

Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	2	2	2		6
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	2	2	2		6
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ	2	2	2		6
За будь якою темою (реферат)				8	8
За будь якою темою (презентація)					14
Всього	26	26	26		100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання			Разом
	Виконання практичного завдання	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни				
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства				
Тема 3. СТВ як система				
Тема 4. Соціальне партнерство				
Тема 5. Ринок праці та його регулювання				
Тема 6. СТВ відносини зайнятості				
Тема 7. Організація і нормування праці	12 (по декільком темам)	12 (по декільком темам)		12
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці				
Тема 9. Політика доходів і ОП	12 (по декільком темам)	12 (по декільком темам)		12
Тема 10. Планування праці				
Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці				
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ				
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ				
Контрольна робота			52	52
Всього	24	24	52	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	незараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4. Форма сем. контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись [Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету](#). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення

факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для вивчення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Методичні рекомендації:

1. Дядик Т.В. Економіка праці і соціально-трудові відносини». *Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять*. Полтава: ПДАА, кафедра маркетингу, 2021. 96 с.

2. Дядик Т. Економіка праці і соціально-трудові відносини». *Методичні рекомендації щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни*. Полтава: ПДАУ, кафедра маркетингу, 2021. 36 с.

Література та джерела інформації

Основні

1. Балабанова, Л. В. Управління персоналом: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 468 с. URL: <http://elib.chdtu.edu.ua/e-books/2989>

2. Дяків О. П. Управління персоналом: навч.-метод. посіб. / О.П. Дяків, В.М. Островерхов; 2-ге вид., переробл. і доповн. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 288 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/33638>

3. Михайло Акулов, Анна Драбаніч, Тетяна Євась, Ольга Жукова, Олена Помірча, Ірина Цаль, Людмила Юрчишена. Економіка праці і соціально-трудові відносини. К.: ЦНЛ. 2019. 328 с.

4. Червінська Любов. Економіка праці і соціально-трудові відносини. К.: ЦНЛ. 2019. 288 с.

5. Чернявська О.В. Ринок праці: навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2019. 522 с.

6. Корнійчук Б.В. Ринок праці: навчальний посібник. URL: https://stud.com.ua/146320/menedzhment/rinok_pratsi.

7. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. К.: «Знання», 2009. 390 с.

8. Гриньова В.М., Шульга Г.Ю. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. К.: «Знання», 2010. 310 с.

9. Дядик Т.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навчальний посібник. Полтава: ФОП Говоров, 2008. 344 с.

10. Ronald G. Modern Labor Economics: theory and Public Policy / G. Ronald, S. Robert, eleventh edition // Ehrenberg School of Industrial and Labor Relations Cornell University, Smith School of Industrial and Labor Relations Cornell University. USA, 2012. 640 p.

11. Labor economics from a free market perspective employing the unemployable / WALTER BLOCK. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 5 Toh Tuck Link, Singapore. Loyola University New Orleans, USA, 2018. 94 p.

Допоміжні

1. Управління персоналом: навч. посіб. А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. Вінниця: ВНТУ, 283 с. URL: <http://publish.vntu.edu.ua/txt/601-1.pdf>

2. Томилов В.В., Семеркова Л.Н. Маркетинг рабочей силы. URL: <https://www.marketing.spb.ru/read/m6/>

3. Дядик Т.В. Необхідність HR-маркетингу на сучасному ринку праці. Інфраструктура ринку. №33. 2019. С. 246-253. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/39.pdf

4. Yasnolob, I. Tetyana Chayka, Tetiana Diadyk, Alla Rudych, Oleksandr Bezkrivnyi, Viktoriia Danylenko, Lyudmyla Shulga, Alla Svitlychna (2019) Human Factor in the Creation and Development of Energy Independent and Energy Efficient Rural Settlements. Journal of Environmental Management and Tourism, (Volume X, Fall), 5(37): 1029 – 1036. DOI:10.14505/jemt.v10.5(37).10. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/4005>.

5. Дядик Т.В. Необхідність HR-маркетингу на сучасному ринку праці. Інфраструктура ринку. №33. 2019. С. 246-253. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/39.pdf

6. http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6493/1/%d0%94%d1%8f%d0%b4%d0%b8%d0%ba_%d0%86%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%be%d0%b2_%d1%82%d0%b5%d0%b7%d0%b8.pdf

7. Дядик Т.В., Загребельна І.Л. Міжнародний маркетинг робочої сили. *Науковий економічний журнал «Інтелект XXI»*. №1. 2020. С. 15-20. URL: http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3177/1/%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D1%87%D0%BE%D0%B2-%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%A5%D0%A5%D0%86%20E2%84%96%201_2020.pdf

8. Писаренко С.В., Дядик Т.В., Бих С.М. Інноваційні методи управління персоналом як чинник формування його конкурентоспроможності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. Збірник наукових праць. Випуск 41. 2020. С. 61-68. URL: <https://www.vestnik-ekonom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/11.pdf>.

9. Дядик Т.В. Рогозін А.Ю., Труш В.В. Роль соціального підприємництва та неформальної зайнятості на сучасному ринку праці. Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва: колективна монографія; за ред. О.В. Калашник, Х.З. Махмудова, І.О. Яснолоб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. С. 127-135.

10. Дядик Т.В., Лядський І.К. Соціальна орієнтованість бізнесу, як важлива передумова створення HR-бренду. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія Економічні науки. №5. 2020. С. 62-77.

11. Даниленко В.І., Дядик Т.В. Тенденції розвитку ринку праці Полтавського регіону. *Економіка і організація управління*. Випуск 3 (43) 2021. С. 147-156. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11130>

12. Дядик Т.В., Загребельна І.Л., Касян К.А. Вплив сучасної освіти на формування конкурентоспроможної особистості – фахівця. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 63. URL: <http://www.marketinfr.od.ua/uk/63-202>

13. Дядик Т.В. Онбординг – важливий етап брендингу роботодавця. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. С. 227-229. <https://drive.google.com/file/d/1t5AjMhYEPKn4UKIEjAbet2wfey3h4-4U/view>

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Державна служба статистики України. Демографічна та соціальна статистика. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Премія HR-бренд. URL: <http://hrbrand.com.ua/9-2019.php>.

3. Центр соціально-економічних досліджень. URL: www.caseukraine.com.ua.

4. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України URL: <https://idss.org.ua/index>.

5. Інститут соціології НАН України. URL: http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php.

